POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
13 mei 2026	2600013108	S.C. ten Heuvel
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		06 - 20 51 64 34

ONDERWERP
Ontwerpbegrotingen 2027 en (concept)-jaarrekeningen 2025 gemeenschappelijke regelingen

Geachte leden van de Raad,

Net als voorgaande jaren bieden wij uw raad één integrale raadsbrief aan over de jaarstukken en ontwerpbegrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen:

1. SamenTwente
2. Stadsbank Oost Nederland
3. Regionaal Bedrijventerrein Twente
4. Technology Base
5. Veiligheidsregio Twente
6. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
7. Openbaar Lichaam Crematoria Twente
8. Omgevingsdienst Twente
9. Recreatieschap Twente

Overigens wordt voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente geen begroting 2027 aangeboden. De gemeenschappelijke regeling is per 1 januari 2026 in liquidatie en wordt in 2026 opgeheven.

Ontwerpbegrotingen 2027
De ontwerpbegrotingen 2027 van SamenTwente, de Veiligheidsregio Twente, de Stadsbank Oost-Nederland, het Openbaar Lichaam Crematoria Twente, Omgevingsdienst Twente, het Recreatieschap Twente en het Gemeentelijk Belastingkantoor zijn opgesteld conform de hiervoor opgestelde spelregels. Een nadere toelichting hierop is te vinden in bijlage 1.

In de bijlage 2 staat per gemeenschappelijke regeling meer achtergrondinformatie, o.a. over het maatschappelijk rendement en de financiële positie.

In onderstaande tabel volgt per regeling een samenvatting van de bijdragen en mogelijke knelpunten die hierdoor ontstaan doordat in de gemeentebegroting niet voldoende budget beschikbaar is:

Naam organisatie (x € 1.000)	Bijdrage 2026	Bijdrage 2027	Knelpunten 2027 **)	
			LPO	Overige
SamenTwente	10.597	11.572	18	83
Stadsbank Oost Nederland	3.892	4.011	-	-
Technology Base	-	-		114
Veiligheidsregio Twente	16.656	17.378	214	-
GBTwente	5.378 *)	5.520	-	-
Omgevingsdienst	2.290	2.376	-	350
Recreatieschap Twente	1.083	1.112	-	-
			232	**547**

*) Saldo van de bijgestelde begroting voor 2026.
**) De knelpunten tellen niet op tot verschil tussen bijdragen 2026 en 2027 omdat hier nog overige mutaties tussen zitten die niet leiden tot tekorten in de gemeenbegroting omdat hier al rekening mee is gehouden.

De verhogingen van de gemeentelijke bijdrage in 2027 zijn het gevolg van:

Loon- en prijsindexatie
De bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen stijgen vrijwel allemaal door de toevoeging van de loon- en prijscompensatie. De percentages voor de indexatie zijn vastgelegd conform de gewijzigde spelregels (zie bijlage 1). De wijziging komt voort uit de zienswijze die is ingediend bij de ontwerpbegrotingen 2026 van de gemeenschappelijke regelingen. Over het resultaat van deze en de overige zienswijzen bent u in november 2025 geïnformeerd (https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/304c09ea-1dc7-4756-a61c-fec4db2c3a8b?documentId=7111e60f-f56a-4bf7-9fa1-01c9383a5e57&agendaItemId=6bd19917-1351-4661-95e6-f763f9f3852c).

Voor 2027 is door de gemeenschappelijke regelingen gerekend met een indexatie van 3,39% voor lonen en 2,2% voor prijzen. In de Gemeentebegroting 2027 rekenen wij zelf met looncompensatie van 3,55% en bedraagt de prijscompensatie 2,1%. Hiermee is de indexatie vrijwel gelijk aan elkaar en leidt alleen tot een verschil bij SamenTwente.

Uitzondering hierop is de Veiligheidsregio Twente die vallen onder de CAO voor veiligheidsregio's terwijl de overige gemeenschappelijke regelingen vallen onder de CAO voor gemeenteambtenaren. De recente herziening van de CAO voor veiligheidsregio's zorgt voor het knelpunt in deze.

Het verschil wordt onttrokken uit de stelpost bij de gemeente voor loon-en prijscompensatie in de Gemeentebegroting 2027.

Overige knelpunten - SamenTwente
In 2026 is SamenTwente overgestapt naar een ander functiewaarderingsysteem zijnde HR21 (dat ook door de gemeente wordt benut). Dit leidt tot hogere functiewaarderingen met een financiële impact, maar is in de begroting 2026 niet van dekking voorzien. Hierdoor ontstaat een knelpunt ook voor 2027 e.v. dat in de Gemeentebegroting 2027 wordt opgenomen.

Overige knelpunten - Technology Base
In 2027 maakt Technology Base kosten voor de voorbereiding van de komst van satellietnavigatie. Ook moet Technology Base leningen herfinancieren tegen een hogere rente. Tenslotte houdt de GR rekening met minder inkomsten uit het vliegverkeer, omdat de baan enige tijd dicht is vanwege het geplande groot baanonderhoud. Dit leidt per saldo voor ons tot een hogere bijdrage van € 113.000, zijnde 50% van het tekort. Dit knelpunt van € 114.000 voor 2027, en daarna aflopend tot € 18.000 in 2030, is opgenomen in de Financiële Foto 2026 en wordt verwerkt in de Gemeentebegroting 2027.

Overige knelpunten – Omgevingsdienst Twente
Met inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn producten en diensten die we van de Omgevingsdienst Twente vragen veranderd en zijn nieuwe taken toegevoegd. In de Gemeentebegroting 2026 is om die reden al € 250.000 extra budget toegekend. Bij totstandkoming van het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Twente bleek dat sprake was van een overschrijding van 5.100 uur, omgerekend 600.000 euro. Hoewel voor 2026 nog wordt gekeken naar bijsturingsscenario's, is structureel extra budget nodig om de bij Omgevingsdienst Twente ondergebrachte taken te bekostigen. Dit knelpunt van € 350.000 is opgenomen in de Financiële Foto 2026 en wordt verwerkt in de Gemeentebegroting 2027.

Zienswijzen ontwerpbegrotingen 2027
De voorliggende ontwerpbegrotingen voor 2027 geven geen aanleiding tot het indienen van zienswijzen. De gemeentelijke bijdragen passen binnen de beschikbare budgetten in de Gemeentebegroting 2027, behalve het extra benodigde budget voor de Omgevingsdienst Twente en Technology Base waarvoor al knelpunten zijn opgenomen in de Financiële foto 2026. Het knelpunt bij SamenTwente is ook onvermijdbaar en wordt opgenomen in de Gemeentebegroting 2027.

Jaarrekeningen 2025
De jaarrekeningen 2025 worden ter kennisgeving aangeboden aan de raad. De rekeningen van SamenTwente, de Veiligheidsregio Twente en het Recreatieschap Twente zijn nog niet voorzien van een (goedkeurende) verklaring van de accountant aangezien de accountants daar hun controles nog niet hebben afgerond. Bij het Recreatieschap Twente is overigens al duidelijk dat in 2025 sprake is geweest van een aantal begrotingsonrechtmatigheden.

Bij het Regionaal Bedrijventerrein en Technology Base onthoudt de accountant zich van oordeel:
- Bij het Regionaal Bedrijventerrein gaat het om de nog niet overgedragen centrale blusvoorziening. Dit brengt onzekerheden met zich mee. Het is niet bekend of de onderhoudsreserve voldoende is. Ook staat niet vast dat de in de stukken opgenomen boekwaarde bij overdracht ook daadwerkelijk wordt betaald door de partij die de voorziening gaat overnemen.
- De (sinds dit jaar nieuwe) accountant van Technology Base onthoudt zich van een oordeel over de jaarrekening 2025 omdat zij van mening is dat de GR de toekomstige lasten van de grondexploitatie onvoldoende heeft onderbouwd. De huidige grondexploitatie gaat uit van 120.000 m² nog uit te geven gronden. De GR heeft daarvoor geen, door het Algemeen Bestuur vastgesteld, verkavelingsplan waarop precies staat waar die vierkante meters komen. Het is echter een bewuste keuze niet alles van te voren vast te leggen in een verkavelingsplan. Het gaat hier immers om een organische gebiedsontwikkeling zoals aanbevolen door commissie Wientjes (2014). Deze aanpak heeft de GR eerder succesvol toegepast in bijvoorbeeld ’t Vaneker. De vorige accountants van Technology Base hebben op dit punt nooit opmerkingen gemaakt, laat staan een oordeelsonthouding afgegeven.

De resultaten 2025 zijn positief waarbij de gemeente in een aantal gevallen nog een deel retour ontvangt:

Naam organisatie (x € 1.000)	Resultaat 2025	Afdracht Enschede
SamenTwente	2.561	101
Stadsbank Oost Nederland	270	-
Regionaal Bedrijventerrein Twente	4.103	-
Technology Base	18	9
Veiligheidsregio Twente	3.361	796
GBTwente	2.356	829
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	787	128
Omgevingsdienst Twente	1.750	-157
Recreatieschap Twente	0	-
Totaal	**15.206**	**1.706**

Normering topinkomens
Op 31 januari 2022 heeft de raad ingestemd met een herzien beleidskader verbonden partijen. Hierbij is een amendement unaniem aangenomen ten aanzien van de Wet Normering (WNT) Topinkomens. Daarom is in de toetsing van de jaarrekeningen 2025 wederom aandacht geweest hiervoor. In het kader van de WNT moet in de jaarrekening een overzicht opgenomen van bezoldiging topfunctionarissen. Uit deze overzichten blijkt dat in 2025 geen topfunctionarissen bij de gemeenschappelijke regelingen zijn aangesteld, of inhuur heeft plaatsgevonden, die een bezoldiging ontvingen dat boven het individueel toepasselijke drempelbedrag lag.

Wijziging begroting 2026 Technology Base
Tegelijkertijd met het aanbieden van de ontwerpbegroting 2026, biedt Technology Base een begrotingswijziging voor 2026 aan. Ook op deze wijziging kan een zienswijze worden ingediend.

De begrotingswijziging voor Technology Base komt ook voort uit de aangepaste begroting voor 2026 e.v. door aanpassing van de grondexploitatie vanuit de jaarrekening 2025.

Bovenstaande leidt niet tot een zienswijze ten aanzien van de begrotingswijziging voor 2026.

Vervolg
Daar waar het door u noodzakelijk wordt geacht een zienswijze te geven, zullen wij met inachtneming van de daarvoor geldende termijnen op basis van het Raadsdelegatiebesluit uw zienswijze kenbaar maken aan het bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling.
De begrotingen worden vastgesteld in de vergaderingen van het algemeen bestuur op:
- SamenTwente: 9 september 2026
- Stadsbank Oost Nederland: 2 juli of 3 september 2026
- Technology Base: 3 juli 2026
- Veiligheidsregio Twente: 14 september 2026
- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente: 1 juli 2026
- Openbaar Lichaam Crematoria Twente: 3 september 2026
- Omgevingsdienst Twente: 11 september 2026
- Recreatieschap Twente: 10 september 2026

Wij vertrouwen erop u met deze raadsbrief voldoende te hebben geïnformeerd zodat uw raad een voldoende beeld heeft over de algemene financiële en beleidsmatige kaders om een afweging te maken over de ontwerpbegrotingen, dit tezamen met de QuickScan Gemeenschappelijke Regelingen 2026 van de samenwerkende rekenkamers.

Op 18 mei 2026 wordt deze raadsbrief toegelicht in de sessie ‘Gemeentelijke samenwerking in verschillende vormen’ als onderdeel van het inwerkprogramma van de gemeenteraad. Indien politieke behandeling gewenst is over 1 of meerdere GR 'en, dan kan deze brief worden aangemeld, Samen met de griffie worden de agenderingsmogelijkheden dan in kaart gebracht. Uw zienswijze kan bij motie worden geformuleerd. Uw vertegenwoordiger in een algemeen bestuur zal, indien aan de orde, een zienswijze indienen bij de betreffende gemeenschappelijke regeling.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.W. de Graaf) (R.W. Bleker)

Bijlage 1: Financiële achtergronden algemeen

Vanuit de motie sturen op begrotingen van verbonden partijen d.d. 9 juli 2019 is gekomen tot een Twentse samenwerking in sturing door middel van een aantal spelregels voor de Veiligheidsregio Twente, Regio Twente, Stadsbank Oost-Nederland, Openbaar Lichaam Crematoria Twente, Omgevingsdienst Twente en het Gemeentelijk Belastingkantoor.

Vervolgens zijn in najaar 2025 afspraken gemaakt over wijziging van de afspraken voor loon- en prijsindexatie bij GR-en. Met ingang van de begrotingen 2027 wordt afgezien van nacalculatie. Zo zijn de gebruikte indexatiepercentages beter uitlegbaar waarbij slechts nog een verschil ontstaat doordat de GR-en eerder hun begrotingen voor het komende jaar gereed moeten hebben. Daarbij baseren zij zich op de percentages uit de septembercirculaire van het vorige jaar. De gemeente baseert zich op de percentages van het voorjaar, zoals opgenomen in de meicirculaire, bij het opstellen van de begroting voor het volgende jaar.

De voorliggende begrotingen 2027 voldoen aan deze spelregels die als volgt luiden:

1. Loon- en prijscompensatie: Voor de looncompensatie is de actuele salarisstaat per eind kalenderjaar het uitgangspunt. Sluit voor de inschatting van de ontwikkeling voor toekomstige jaren aan bij de loonvoet overheid voor 2027 zoals gepubliceerd in de septembercirculaire 2025 of de CAO Gemeenteambtenaren als deze bekend is. Geef daarbij inzicht in de (ontwikkeling van) formatie.
   Sluit voor de prijsindexatie aan bij het percentage van de netto materiële overheidsconsumptie (IMOC) voor 2027 zoals opgenomen in de septembercirculaire 2025.
2. Weerstandsvermogen voor bedrijfsvoering risico's: Op dit moment houden regelingen voor alle risico's weerstandsvermogen aan. Hiermee wordt mogelijk onnodig vermogen aangehouden. De gemeenschappelijke regelingen dienen over een passende buffer voor bedrijfsvoering risico's te beschikken zodat zij deze zelf kunnen opvangen. Gebruik een kwalitatieve risicoanalyse als basis voor deze buffer.
3. Vervangingsinvesteringen: Maak de vervangingsinvesteringen in de begroting inzichtelijk. Deze investeringen moeten in principe worden bekostigd uit de vrijgevallen budgetten voor kapitaallasten. Mochten deze onverhoopt niet toereikend zijn, dan moet het hogere benodigde bedrag aan kapitaallasten opgenomen en expliciet worden toegelicht. In de begroting van de gemeenschappelijke regeling dient daarnaast een meerjarig investeringsplan te worden opgenomen.
4. Reserves en voorzieningen: De gemeenschappelijke regeling dient te beschikken over een nota van reserves en voorzieningen. Deze nota dient eens per 4 jaar herzien te worden.

Bijlage 2: Toelichting per gemeenschappelijke regeling:

1. SamenTwente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
SamenTwente is een gemeenschappelijke regeling (GR) van de veertien Twentse gemeenten en staat voor een gezond, veilig en vitaal Twente. Het is een uitvoeringsorganisatie van en voor de 14 Twentse gemeenten, waarin de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Twente (GGD Twente), Veilig Thuis Twente (VTT) en de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) zijn ondergebracht. Daarnaast zijn de coalities Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers als gast in deze organisatie ondergebracht.

GGD Twente is de gezondheidsdienst voor alle inwoners van Twente en bewaakt, bevordert en beschermt een gezonde Twentse samenleving. Kwetsbare groepen hebben hierbij bijzondere aandacht. GGD Twente heeft een breed scala aan werkzaamheden die voortvloeien uit de Wet Publieke Gezondheid. Het overgrote deel bestaat uit uitvoerende werkzaamheden, zoals uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma (RVP), de consultatiebureaus binnen de jeugdgezondheidszorg en infectieziektebestrijding. Daarnaast adviseert de organisatie aan de Twentse gemeenten en maatschappelijke partners.

VTT is het advies- en meldpunt voor Twente met betrekking tot advisering, het opnemen en onderzoek doen naar (signalen) huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit draagt bij aan de aanpak van Huiselijk geweld & Kindermishandeling in de regio Twente. Enschede heeft vanuit haar centrumgemeenterol een wettelijke taak en voert regionaal beleid op de aanpak Huiselijk geweld & Kindermishandeling. Veilig Thuis Twente is onderdeel van deze aanpak.

OZJT voert taken uit met betrekking tot inkoop en contractmanagement voor Jeugdhulp en WMO. Enschede heeft in de nota's 'Onze jeugd, Onze zorg' en 'Samen Leven, Samen Zorgen' maatregelen vastgesteld om het zorggebruik te verminderen zodat er voor de toekomst ook kwalitatief goed en duurzaam zorg geleverd kan worden. Voor een deel van de (jeugdhulp)maatregelen is regionale samenwerking nodig. Het OZJT is veelal de regievoerder op deze regionale samenwerking.

Jaarrekening 2025: SamenTwente heeft een voordelig resultaat behaald van 2,561 miljoen euro die voornamelijk zijn ontstaan door 3 zaken, te weten: de herziening van de CAO die voor 2026 nog niet was verwerkt in de begroting, een overschot op een ontvangen specifieke uitkering voor taken vanuit Covid en de rentebaten vanuit het schatkistbankieren.
Voorgesteld wordt om de € 515.000 vanuit de Covid-taken te reserveren omdat er nog kans is dat de restant uitkering terugbetaald moet worden. Daarnaast is het voorstel om 1,647 miljoen euro te reserveren voor de uitvoering van het Strategisch Programma 2026-2030. Het restant van € 398.000 wordt uitgekeerd aan de gemeenten. Het aandeel van Enschede hierin bedraagt € 100.646.

Enschede heeft bezwaren bij het bestemmen van 1,647 miljoen euro voor een ontwikkelreserve om de volgende redenen:

- De nut en noodzaak van dit bedrag zijn niet duidelijk. Er is een raming met uitsplitsing van het bedrag gepresenteerd en in de programmabegroting 2027 staat op hoofdlijnen wat er bereikt moet worden, maar deze zijn niet aan elkaar te koppelen. Daardoor is niet duidelijk wat er met de middelen moet worden bereikt en welke opgave deze precies voor worden gebruikt. Een gedegen business case ontbreekt in dit geval.

- Welke alternatieven/keuzes om de kosten te financieren zijn er? SamenTwente heeft geen alternatieven of scenario's gepresenteerd om de kosten waar mogelijk te verlagen of op een andere manier te financieren. In dit geval is het goed om te weten of er ook een variant mogelijk is waarbij de kosten lager liggen en wat de gevolgen hiervan zijn. Tegelijk is het ook goed om te weten wat SamenTwente zelf kan doen om bij te dragen in de kosten/ verlaging van de kosten.
- De route om de financiering van het strategische programma met een dergelijke omvang zo te regelen is niet geheel correct. In de ontwikkelingenbrief werd deze optie genoemd, maar was er geen bedrag. Dit is de eerste keer dat het wordt gepresenteerd. Met een omvang van meer dan 1,6 miljoen euro en een looptijd van vier jaar was het netter geweest om het als een apart voorstel op te voeren en niet als beslispunt bij de concept jaarstukken. Daarnaast verwachten we dat een verbonden partij als SamenTwente dat zij zich bewust is van de uitdagende financiële situatie waar gemeenten mee te maken hebben. Een gematigder voorstel met voldoende onderbouwing zou dan verwacht mogen worden.

Financiële bijdrage 2027

De gemeentelijke bijdrage 2027 voor Enschede bedraagt 11,572 miljoen euro. Het aandeel Enschede in 2026 bedroeg 10,597 miljoen euro. De stijging van € 976.000 wordt veroorzaakt door:

- Loon- en prijscompensatie: € 359.000 waarvan na toevoeging van de indexatie aan de budgetten nog circa € 18.000 resteert waarvoor een beroep wordt gedaan op de stelpost loon-en prijscompensatie.
- Continueren van bestaand beleid: Een drietal onderwerpen worden via deze begroting structureel opgenomen zijnde De Gezonde Schoolaanpak, Nu Niet Zwanger en MBO ziekteverzuimbegeleiding JGZ 18+. Voor de eerste twee punten is dekking beschikbaar in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Het 3e punt wordt gedekt vanuit het budget Gezondheid van de gemeente.
- Incidenteel wordt voor 2027 ingezet op de Prioritaire Agenda Jeugdzorg. Dekking hiervoor volgt uit het budget van Jeugd.
- Vanuit de kerntakendiscussie zijn er in 2026 incidentele meevallers. Deze zijn vanaf 2027 weer structureel opgenomen en betreffen de MKB-reserve en 3e WW-jaar voorziening.
- Invoering HR21: In 2026 is SamenTwente overgestapt naar een ander functiewaarderingsysteem zijnde HR21 (dat ook door de gemeente wordt benut). Dit leidt tot hogere functiewaarderingen met een financiële impact, maar is in de begroting 2026 niet van dekking voorzien. Hierdoor ontstaat een knelpunt ook voor 2027 e.v. dat in de Gemeentebegroting 2027 wordt opgenomen.

De tabel op de volgende pagina laat het totaal zien van kosten en dekking:

Meerkostenoverzicht SamenTwente 2027 aandeel Enschede *€1000	I/S	2027	2028	2029	2030
Loon- en Prijsindexatie in begroting SamenTwente	S	€ 355	€ 355	€ 355	€ 355
Structureel voortzetten Gezonde Schoolaanpak en extra inzet handhaven	S	€ 19	€ 19	€ 19	€ 19
Structureel voortzetten MBO ziekteverzuimbegeleiding JGZ 18+	S	€ 23	€ 23	€ 23	€ 23
Structureel voortzetten Nu Niet Zwanger	S	€ 47	€ 47	€ 47	€ 47
Subtotaal structurele effecten van incidentele meevallers Kerntakendiscussie	S	€ 139	€ 139	€ 139	€ 139
Prioritaire Agenda Jeugdzorg	I	€ 393			
Suïcidepreventie	I	€ -	€ -	€ -	€ -
Subtotaal Kosten		€ 976	€ 583	€ 583	€ 583
SamenTwente 2027 aandeel Enschede					
Knelpunt vergelijk begroting ST en begroting Enschede	S	-924	-531	-531	-531
Dekking Loon- en Prijsindexatie	S	€ 341	€ 341	€ 341	€ 341
Dekking AZWA Gezonde Schoolaanpak en extra inzet handhaven	S	€ 19	€ 19	€ 19	€ 19
Dekking Gezondheid MBO ziekteverzuimbegeleiding JGZ 18+	S	€ 23	€ 23	€ 23	€ 23
Dekking AZWA voortzetten Nu Niet Zwanger	S	€ 47	€ 47	€ 47	€ 47
Dekking Jeugd Prioritaire Agenda Jeugdzorg	I	€ 393			
Suïcidepreventie	I	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Knelpunt		**€ -101**	**€ -101**	**€ -101**	**€ -101**

Er resteert nog een knelpunt van ongeveer € 101.000 waarvan € 18.000 komt door het verschil tussen de loon- en prijscompensatie. In de Gemeentebegroting 2027 zal een knelpunt opgenomen moeten worden van € 83.000.

Financiële ratio's jaarrekening 2025 en ontwerpbegroting 2027

Kengetal	Rekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2028	Begroting 2030
Netto schuldquote	-6%	-2,2%	-2,9%	-2,3%	-3,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-6%	-2,2%	-2,9%	-2,3%	-3,2%
Solvabiliteitsratio	31%	15,5%	16,0%	15,0%	15,6%
Structurele exploitatieruimte	2,0%	-2,3%	0%	0%	0%

De solvabiliteit is relatief laag voor 2027 e.v. De reserves zijn echter voldoende om de risico's op te vangen en wordt voldaan aan de vereiste weerstandsratio van minimaal 0,8.

Vervangingsinvesteringen

In de jaarrekening 2025 worden de investeringen voldoende toegelicht.

Zowel de investeringen als de vervangingsinvesteringen zijn in de begroting 2027 cijfermatig inzichtelijk gemaakt maar ontbreekt een toelichting op nut en noodzaak. Wel staat vermeld dat met de vervangingsinvesteringen in de meerjarenraming voldoende rekening is gehouden.

Risico's

De weerstandsratio bedraagt 0,8 per eind 2025 en wordt begroot op 0,82 voor 2027 en zit daarmee in de beoogde bandbreedte van 0,8 - 1,0. Ten opzichte van de begroting 2026 (ratio 0,67) stijgt de weerstandsratio in 2027 met 0,15. Dit komt vooral doordat de totale ingeschatte risico's voor 2027 per saldo met circa € 75.000 zijn afgenomen, terwijl de beschikbare reserves (weerstandscapaciteit) met ongeveer € 500.000 zijn toegenomen.

Een paar belangrijke risico's zijn:

- krapte arbeidsmarkt - € 312.000
- ziekteverzuim - € 315.000

- schijnzelfstandigheid die aangemerkt wordt als dienstverband (WDBA) - € 644.000
- niet verzekerde verplichtingen - € 346.000
- onvoldoende middelen voor werkzaamheden Oekraïense ontheemden - € 135.000

Reserves en voorzieningen
De ontwikkeling van de reserves en voorzieningen alsook waarvoor deze zijn bestemd, worden goed toegelicht in de jaarrekening 2025. In de begroting 2027 is geen toelichting opgenomen op het verloop van de reserves maar wel op de mutatie van de voorzieningen.

2. Stadsbank Oost Nederland

Maatschappelijk rendement; terugblik 2025
De schuldhulpverlening via de Stadsbank draagt bij aan het doel Bestaanszekerheid, onderdeel van Inclusief Enschede.

Jaarrekening 2025: Uit de jaarrekening blijkt een positief resultaat van afgerond € 270.000. Het positieve resultaat zit voor het overgrote deel in meevallende lasten. Het positieve resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Die reserve wordt dan 2,186 miljoen euro bij een weerstandsratio van 2,01 (niveau ‘uitstekend’). Voor 2026 is besloten om € 430.000 uit te keren aan de gemeenten. Uit de concept begroting voor 2027 blijkt dat de ratio per eind 2027 naar verwachting uitkomt op 1,56 en daarmee hoog blijft.

Financiële bijdrage 2027
De gemeentelijke bijdrage in de exploitatie van de SON is gebaseerd op de declaratie van de verzorgde dienstverlening en het aandeel in de bestaanskosten van de Stadsbank. De dienstverlening bestaat uit de basis en additionele dienstverlening. De basisdienstverlening wordt in rekening gebracht op basis van begrote aantallen x standaardtarief met een bandbreedte van plus of min 10% (ten opzichte van werkelijke aantallen) en op basis van beschikbaarheid, de zogenaamde Klantreis. Met betrekking tot de optionele dienstverlening worden maatwerkafspraken gemaakt.

In de begroting 2027 van de Stadsbank is een bedrag van 4,011 miljoen euro opgenomen voor de bijdrage van de gemeente Enschede. In onze eigen begroting is ruimte voor 3,920 miljoen euro (tekort € 91.000). Voor 2027 is de loon- en prijscompensatie nog niet verwerkt in onze gemeentebegroting. Na toevoeging van deze indexatie is in de Gemeentebegroting 2027 voldoende dekking beschikbaar voor de begrote bijdrage 2027 van Enschede.

Financiële ratio’s jaarrekening 2025 en Primitieve begroting 2027
In de Primitieve begroting 2027 is per abuis de verkeerde tabel opgenomen met de ratio’s uit de begroting 2026.

De correcte ratio’s zijn:

Kengetal	Jaarrekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	-/-6%	-/-1%	-/-1%	-/-2%	-/-3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	20%	24%	23%	22%	20%
Solvabiliteitsratio	20%	18%	18%	19%	19%

De kritische grens van de netto schuldquote bedraagt 130%. Daar zit de Stadsbank ver onder.

De solvabiliteit is niet erg hoog. De reserves zijn echter voldoende om de risico's van de SON op te vangen en er wordt ruimschoots voldaan aan de vereiste weerstandsratio van minimaal 1,0. Daarnaast beschikt de Stadsbank over voldoende voorzieningen ter afdekking van de risico's vanuit de kredietverlening.

Vervangingsinvesteringen
De vervangingsinvesteringen zijn inzichtelijk gemaakt in de begroting en de kapitaallasten zijn toereikend. Ook is in bijlage 3 van de begroting een overzicht opgenomen van de investeringen 2027-2030.

Risico's
De Stadsbank benoemt in haar Primitieve begroting 2027 een aantal risico's:

- *Fraude en fraudepreventie*
  Op basis van de interne frauderisicoanalyse zijn frauderisico's geïdentificeerd en interne controlemaatregelen gedefinieerd om deze frauderisico's te mitigeren. Het gaat hierbij met name om frauderisicofactoren zoals o.a. de maatregelen van interne beheersing, corruptierisico's, onrechtmatige betalingen en niet naleven van Europese en interne aanbestedingsrichtlijnen. Ter voorkoming van de hierboven vermelde frauderisicofactoren zijn in de bedrijfsvoering diverse maatregelen genomen. Het beleid hierover is vastgelegd in de nota Misbruik & Oneigenlijk gebruik (M&O).
- *Informatiebeveiliging en privacy*
  De voorwaarden van de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (NIS2) en de komst van de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO2) - die in de loop van 2026 een wettelijke basis krijgen - stellen aangescherpte eisen aan organisaties binnen het publieke domein en dus ook aan de Stadsbank. Deze eisen zijn gericht op het aantoonbaar beheersen van risico's, het versterken van weerbaarheid en het structureel verbeteren van processen rondom informatiebeveiliging en privacy. In dit kader is een plan van aanpak opgesteld voor de implementatie van een managementsysteem voor informatiebeveiliging en privacy in 2026, om de organisatie BIO2 en NIS2 compliant te maken en blijvend te voldoen aan de eisen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Vervolgens start in 2027 het structureel onderhouden en continue verbeteren van dit managementsysteem, om in de toekomst een voldoende volwassenheidsniveau te kunnen waarborgen.
- *Actuele ontwikkeling met risico's*
  - Er is altijd enige *onzekerheid in de aantallen af te nemen diensten* door gemeenten. In deze Primitieve begroting 2027 is de met gemeenten afgestemde omvang in de Primaire begroting 2026 doorgetrokken. Vanaf 2026 verzorgt de Stadsbank ook de aanmeldingen voor de gemeente Rijssen-Holten, in de Primaire Begroting 2026 was hier nog geen rekening mee gehouden.
  - Er is nog steeds sprake van *arbeidsmarktkrapte.* Ook de Stadsbank merkt dit, hoewel het werven van nieuwe collega's nog steeds heel goed lukt. Medewerkers die een andere baan elders krijgen, kunnen na twee maanden vertrekken maar het vervullen van de betreffende vacature met een daarbij behorende inwerkperiode duurt vaak langer. Om dit adequaat op te vangen heeft de Stadsbank een zogenaamde sponscapaciteit om dit risico tot op zekere hoogte op te kunnen vangen.
- *Overige risico's*
  Er zouden *financiële risico's* kunnen optreden, als de Stadsbank voor een deel van haar activiteiten vennootschapsbelasting moet afdragen op de hiermee behaalde 'winst'. De Stadsbank is in de huidige situatie voor haar activiteiten vrijgesteld van vennootschapsbelasting.

Wij achten de genoemde beheersmaatregelen voldoende adequaat.

Reserves en voorzieningen
Het beperkte aantal reserves (algemene reserve) en voorzieningen zijn in de ontwerpbegroting 2027 cijfermatig voldoende toegelicht (bijlage 2 pagina 42 en 43). De algemene reserve is nodig voor een adequate weerstandspositie. De voorziening voor groot onderhoud staat toegelicht in de begroting. De arbeid gerelateerde voorziening loopt nog tot en met 2029.

Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen worden echter niet onderbouwd.

3. Regionaal Bedrijventerrein

Maatschappelijk rendement; terugblik 2025
De GR Regionaal Bedrijventerrein (RBT) is in liquidatie per 1 januari 2026. Hoofddoel van het Regionaal Bedrijventerrein (RBT) was te voorzien in de behoefte aan bouwrijpe grond met bedrijfsbestemming, toegespitst op grote ruimtevragers (meer dan twee hectare). De ontwikkeling en uitgifte van XL Businesspark heeft bijgedragen bij aan de regionale groei van bedrijven, het creëren van nieuwe banen en het versterken van de logistieke sector in Twente.

In 2025 hebben de deelnemers besloten tot de liquidatie per 1 januari 2026 van de GR RBT. De reden daarvoor is dat vrijwel alle kavels zijn uitgegeven. Daarom is er geen reden meer een aparte GR in de lucht te houden voor de resterende (beperkte) opgave. De voorbereiding van de liquidatie was een uniek proces met vallen en opstaan.

Jaarrekening 2025: Het positief resultaat over 2025 bedraagt 4,103 miljoen euro. Dit komt vooral door:
- 1,7 miljoen euro positief resultaat uit het erfpachtbedrijf (o.a. overdracht van de haven);
- boekwinst op de overdracht van de kade - € 600.000;
- winst door een fiscale meevaller (vennootschapsbelasting) - € 500.000;
- hogere winstneming van de grondexploitatie - € 500.000;
- vrijval erfpachtverplichting staat - € 400.000;
- lagere rentelasten - € 300.000.

Het bestuur heeft besloten dit resultaat te storten in de algemene reserve. Deze komt daarmee op saldo van 17,2 miljoen euro.

Oordeelsonthouding accountant De accountant onthoudt zich van een oordeel voor getrouwheid bij de jaarrekening 2025. Dit om dezelfde reden als vorig jaar: de centrale blusvoorziening is nog niet overgedragen. Dit brengt onzekerheden met zich mee. Het is niet bekend of de onderhoudsreserve voldoende is. Ook staat niet vast dat de in de stukken opgenomen boekwaarde bij overdracht ook daadwerkelijk wordt betaald door de partij die de voorziening gaat overnemen.
Het bestuur van de GR is verantwoordelijk voor het oordeel over de rechtmatigheid. De accountant bevestigt het bestuur in de constatering dat er enkele formele onrechtmatigheden waren bij aanbestedingen. Deze vloeien voort uit de liquidatiefase waarin de GR zich bevindt. En ze passen binnen het door het Algemeen Bestuur vastgestelde beleid.

Financiële bijdrage 2026 e.v.
RBT vraagt geen bijdrage van de gemeente. Er is immers sprake van een positieve grondexploitatie voor dit bedrijventerrein. Daarnaast heft de GR zichzelf op in 2026.

Het batig resultaat van RBT is gestort in de algemene reserve, die daardoor toeneemt tot € 17,2 miljoen . 80% van de algemene reserve wordt uitgekeerd aan de deelnemers, te verdelen overeenkomstig de in de gemeenschappelijke regeling gehanteerde verdeelsleutel. Daarnaast keert de GR (in liquidatie) een deel van het gezamenlijk beschikbaar gestelde investeringsbudget van 1,7 miljoen euro uit (te verdelen naar rato van inleg). De gemeente ontvangt in 2026 een bedrag na liquidatie van de GR. Het uit te keren aandeel bedraagt 3,4 miljoen euro en dat is € 400.000 hoger dan verwacht.

Over de liquidatie van de GR: De GR is per 1 januari 2026 in liquidatie. Voor alle taken en verantwoordelijkheden hebben de deelnemers afspraken gemaakt in het liquidatieplan. Dit plan hebben we in 2025 voor een zienswijze voorgelegd aan de raad, die besloot gene zienswijze in te dienen. De overdracht van de parkmanagementvoorzieningen (bluswatervoorziening, bewaking en bewegwijzering) vraagt nog nadere aandacht in 2026. Op korte termijn start de liquidatiecommissie (het “oude” Dagelijks Bestuur van de GR) gesprekken met de Coöperatie Parkmanagement die speciaal is opgericht voor overname van de parkmanagementtaken na liquidatie van de GR.

Begroting 2027: Er komt geen nieuwe begroting 2027, omdat de GR RBT in 2026 ophoudt te bestaan.

Financiële ratio’s ontwerpbegroting 2027 e.v. en jaarrekening 2025
Een aantal specifieke eigenschappen van de organisatie van RBT maakt dat deze kengetallen voor RBT geen toegevoegde waarde hebben. Zo is RBT volledig met vreemd vermogen gefinancierd, zijn de activiteiten van RBT naar hun aard eindig in de tijd en bestaan de baten en lasten van RBT bijna volledig uit aan de grondexploitatie gerelateerde kasstromen. Daarnaast houdt de GR in 2026 op te bestaan.

Vervangingsinvesteringen
Deze zijn niet aan de orde, omdat het RBT een relatief jong bedrijventerrein is. De gemeente Almelo heeft via de GR gespaard voor de kosten van het groot onderhoud en voor vervangingsinvesteringen in de buitenruimte van het gebied, nadat zij het gebied heeft overgenomen.

Risico’s
Conform artikel 22 en 27 van de gemeenschappelijke regeling staan de deelnemers garant voor alle verplichtingen van (en delen zij in het resultaat van) RBT, overeenkomstig de vastgelegde verdeelsleutel. Ook staat daar dat het Algemeen Bestuur jaarlijks het resultaat van de grondexploitatie jaarlijks en een risicoprofiel vaststelt.

De risico’s voor de grondexploitatie liggen met ingang van 1 januari 2026 bij de gemeente almelo, die deze heeft overgenomen. Hetzelfde geldt voor de exploitatie van de laad- en loskade.

Op dit moment zien we het volgende risico bij de afronding van de liquidatie van deze GR: In het tweede kwartaal komt er een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor de centrale bluswatervoorziening. Mogelijk vloeien daar extra kosten uit voort die 1) ten laste gaan van nog beschikbare middelen uit het resterende liquidatiebudget en 2) de gesprekken over overname door de Coöperatie Parkmanagement beïnvloeden.

Een ander risico is dat de voorbereiding van de realisatie van de Smart Energy Hub op XL Businesspark onvoldoende vordert. Dit heeft tot gevolg dat het daarvoor geserveerde bedrag terugvalt naar de deelnemers. Voor Enschede zou het dan gaan om een bedrag € 523.000.

Reserves en voorzieningen
De liquidatie van de GR betekent ook overdracht of opheffing van een aantal reserves en voorzieningen. De algemene reserve van het RBT stijgt met de toevoeging van het exploitatieresultaat 2025 tot 17,2 miljoen euro. Daarvan komt 80%t op korte termijn tot uitkering aan de deelnemers. Over het resterende vermogen ter grootte van 6.9 miljoen euro neemt de liquidatiecommissie een besluit genomen bij vaststelling van de liquidatieafrekening. Het gaat daarbij om:

- de resterende 3,4 miljoen euro in de algemene reserve; en
- het budget van 3,5 miljoen euro voor de Smart Energy Hub.

4. Technology Base

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
Technology Base (TB) ontwikkelt het gebied van de voormalige militaire luchthaven Twente tot een impuls en aanjager voor een economisch sterker en duurzamer Twente. Daarmee draagt Technology base bij aan het versterken van de agglomeratiekracht.

Samen met de stadscampus Connect-U en Kennispark zorgt Technology Base voor:

- een internationaal aantrekkelijk profiel van onze stad en regio;
- een nieuwe inspirerende werkomgeving.

TB ondersteunt daarmee het vestigen van bedrijven, stimuleert de groei van werkgelegenheid en helpt bij het aantrekken en vasthouden van talent.

Jaarrekening 2025: De resultaten over 2025 voor de drie exploitaties van Technology Base zijn als volgt:

Resultaat 2025 jaarschijf	Begroting (na wijziging) 2025	Werkelijke baten en lasten 2025	Voor- of nadeel t.o.v. begroting 2025
Mutatie verliesvoorziening Grex	0	-133.646	-133.646
Luchthavenexploitatie	-658.664	-630.333	28.331
Vastgoedexploitatie	184.434	307.389	122.955
Totaal	**-474.230**	**-456.590**	**17.640**

Tabel 1: Resultaat jaarrekening 2025 Technology Base

- Over de grondexploitatie: De deelnemers in de GR hebben, ieder voor 50%, t/m (de jaarrekening) 2025 een totale verliesvoorziening gevormd van circa 25,9 miljoen euro. Op basis van de laatste herziening moet deze voorziening worden opgehoogd met € 133.646 naar circa 26,1 miljoen euro. Deze ophoging is het resultaat van:
  - Reguliere toepassing van de discontovoet (tegenvaller van afgerond € 500.000);
  - Verbetering grondexploitatie (met afgerond € 400.000).
- De luchthavenexploitatie was iets positiever dan verwacht, met name door een toename van het zakelijk vliegen en het medegebruik door Defensie.
- De vastgoedexploitatie verbeterde door minder personeelsinzet, meevallende onderhoudskosten en iets hogere baten.

Voor Enschede is, in de Gemeenterekening 2025, de verliesvoorziening voor de grondexploitatie opgehoogd met 66.823 euro (50% van het tekort van € 133.646) naar een stand van in totaal 13,051 miljoen euro per eind 2025.

Onthouding oordeelsvorming accountant: De (sinds dit jaar nieuwe) accountant van TB onthoudt zich van een oordeel over de jaarrekening 2025. De accountant is namelijk van mening dat de GR de toekomstige lasten van de grondexploitatie onvoldoende heeft onderbouwd. De huidige grondexploitatie gaat uit van 120.000 m² nog uit te geven gronden. De GR heeft daarvoor geen, door het Algemeen Bestuur vastgesteld, verkavelingsplan waarop precies staat waar die vierkante meters komen.

Het is echter een bewuste keuze niet alles van te voren vast te leggen in een verkavelingsplan. Het gaat hier immers om een organische gebiedsontwikkeling zoals aanbevolen door commissie Wientjes (2014). Deze aanpak heeft de GR eerder succesvol toegepast in bijvoorbeeld ’t Vaneker. De vorige accountants van Technology Base hebben op dit punt nooit opmerkingen gemaakt, laat staan een oordeelsonthouding afgegeven.

Het Algemeen Bestuur moet maatregelen treffen en heeft daarvoor tijd tot uiterlijk de volgende verantwoordingscyclus (over het jaar 2026). Concreet betekent dit dat er een verkavelingsplan aan het AB wordt voorgelegd; een plan dat waarschijnlijk elke jaar moet worden aangepast zodra er sprake is van gronduitgifte.

Financiële bijdrage gemeente 2026 e.v.
De uitgangspunten van de gewijzigde begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2030 zijn als volgt:
- De begroting is gebaseerd op de herziene grondexploitatie per 1 januari 2026.
- De begroting van TA gaat uit van de continuïteit van de ingeslagen koers van het toekomstperspectief TA. Daarnaast treft de GR voorbereidingen voor het op de markt zetten van de luchthavenexploitatie middels een concessie.
- De begroting voor de vastgoedexploitatie gaat uit van de verbouw van shelter B512 en extra herfinancieringskosten.

Deze drie activiteiten zitten in drie aparte programma’s, te weten de grondexploitatie, luchthaven TA en vastgoedexploitatie TB. Het overzicht van de begrote bedragen per exploitatie ziet er als volgt uit:

Exploitatie	**Ontwerp Begroting 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2030**	**Raming 2031**
Resultaat grondexploitatie	-	-	-	-
Resultaat luchthavenexploitatie	-761.459	-1.070.963	-995.882	-928.409
Resultaat vastgoedexploitatie	110.603	37.796	118.864	144.612
TOTAAL	**-650.856**	**-1.033.167**	**877.018**	**-783.797**
Netto bijdrage Enschede	**-325.430**	**-516.584**	**-438.509**	**-391.899**

Tabel 2: Opbouw ontwerpbegroting 2027, meerjarenbegroting 2028-2030 en de bijdrage Enschede

Voorgaande betekent dat we binnen de begroting van Enschede:
- Na verrekening van de verslechtering van de grondexploitatie per 1 januari 2027 met € 133.646, een verliesvoorziening moeten aanhouden van afgerond 13,051 miljoen voor de grondexploitatie.
- De middelen voor het saldo van de luchthaven- en vastgoedexploitatie als volgt moeten aanpassen:

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Tekortreeks nieuwe MJB 2027-2030 Technology Base	-649	-1.033	-877	-784
Waarvan aandeel Enschede (50%)	-325	-517	-439	-392
Beschikbaar in de gemeentebegroting 2026-2029	-212	-466	-374	-374
Tekort t.o.v. de beschikbare middelen in onze begroting	**-113**	**-51**	**-65**	**-18**

Tabel 3: Noodzakelijke bijstelling begroting 2027-2030 gemeente Enschede

Bovenstaande reeks is opgenomen als knelpunt in de Financiële Foto 2026.

In de meerjarenbegroting 2027-2030 heeft TB de volgende zaken verwerkt:

Grondexploitatie

- In 2026 blijft de vraag naar kavels groot, maar ontwikkeling van TB is beperkt: grotere ontwikkelingen zijn door stikstof niet mogelijk tot ten minste februari 2027 en grote stroomaansluitingen worden pas vanaf 2035 verwacht. Collectieve en maatwerkoplossingen zijn voorlopig niet haalbaar of kostbaar. TB blijft wel zoeken naar overbruggingsmogelijkheden en legt in 2026 het netwerk voor nutsvoorzieningen voor kleinverbruik aan.
- TB richt zich daarom noodgedwongen op kleinere bedrijven.
- Voor 2027-2030 gaat de GR daarom uit van beperkte kaveluitgifte; grootschalige uitgiften volgen naar verwachting pas in 2034-2036, met ingroei vanaf 2031.
- In het Prins Bernhardpark resteert nog één verhuurd pand dat de GR na vertrek van de huurder gaat verkopen.
- In ’t Vaneker/Zuidkamp heeft de GR vrijwel alle kavels verkocht; de laatste twee gaan in 2026 over naar de gemeente Enschede, inclusief overdracht van de openbare ruimte.
- Met ingang van 2027 moet TB de leningenportefeuille herfinancieren (huidige rente is 0,5%). Dit leidt tot extra kosten.

Het financiële kader voor de periode 2026 – 2030 voor de grondexploitatie ziet er als volgt uit:

Exploitatie grondexploitatie	Boekwaarde GREX	Begroting (Oorspronkelijk)	Begroting (Gewijzigd)	Begroting	Raming	Raming	Raming
jaarschijf	31-12-2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal baten	111.064.692	1.622.157	1.595.909	757.451	767.340	767.430	776.079
Indexatie baten	0	27.485	3.266	17.725	33.287	48.862	65.550
Totaal lasten	139.366.098	5.200.753	4.066.320	2.111.001	2.404.145	2.987.059	3.917.903
Indexatie lasten		279.371	62.865	75.551	141.508	237.338	303.599
Saldo lasten en baten	-28.301.407	-3.830.482	-2.530.009	-1.411.376	-1.745.026	-2.408.105	-3.379.873
boekwaarde*	-28.301.407						
saldo cumulatief	**-28.301.407**	**-32.131.889**	**-30.831.416**	**-32.242.792**	**-33.987.819**	**-36.395.924**	**-39.775.797**

Tabel 4: Financieel kader grondexploitatie Technology Base

Naast de 'basisaanpassingen’ van de nominale bedragen uit 2025 heeft de GR vervolgens alle baten en lasten getoetst aan de actuele uitgangspunten en aangepast (bijvoorbeeld op basis van nieuwe taxaties of onderbouwde kostenramingen). Het jaarlijks ‘oprenten’ van de verliesvoorziening is niet in de begroting meegenomen. Dat doet de GR jaarlijks achteraf bij de jaarrekening.

Luchthavenexploitatie

Het financiële kader voor 2026 en de periode 2027-2030 voor de luchthavenbegroting ziet er als volgt uit:

Exploitatie luchthaven	Werkelijk	Oorspronkelijke Begroting	Gewijzigde Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
jaarschijf	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Baten	1.357.272	1.247.157	1.297.586	1.166.038	1.459.358	1.623.545	1.780.456
Lasten	1.987.604	1.651.733	2.176.180	1.927.497	2.530.322	2.619.427	2.708.865
Resultaat	**(630.333)**	**(404.576)**	**(878.594)**	**(761.459)**	**(1.070.963)**	**(995.882)**	**(928.409)**
Incidentele lasten	303.946		455.000	290.000	-	-	-
Structurele resultaat	**(326.387)**	**(404.576)**	**(423.594)**	**(471.459)**	**(1.070.963)**	**(995.882)**	**(928.409)**

Tabel 5: Resultaten en ramingen luchthavenexploitatie Technology Base

In deze cijfers heeft de GR rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:
- In 2027 heeft TB kosten opgenomen voor de voorbereiding van de invoering van PBN.
- Vanaf 2028 heeft TB rekening gehouden met groei van luchtvaart door de (veronderstelde) aanwezigheid van satellietnavigatie.
- De lasten stijgen fors in 2028 vanwege de kapitaallasten voor het groot baanonderhoud in 2027. Deze lastenstijging is gebaseerd op een investering van 10 miljoen euro in 2027, dat is 3 miljoen euro meer dan in de vorige begroting. Verder houdt de GR rekening met
    - een krimp van het aantal vliegbewegingen in 2027 met 20% t.o.v. 2026, vanwege het groot baanonderhoud;
    - een stijging van het aantal vliegbewegingen in de jaren 2028-2030 met 20% per jaar als gevolg van PBN.
- De GR heeft in 2027 en 2028 kosten geraamd voor de voorbereiding van:
  de aanbesteding van een concessie, gericht op overdracht van de luchthavenexploitatie aan marktpartijen. Om de concessie mogelijk te maken is besluitvorming door de provincie Overijssel nodig over blijvende betrokkenheid bij TA. Provincie Overijssel besluit hier begin zomer 2026 over. Bij een positief besluit start de GR na de zomer van 2026 de aanbesteding voor concessie, gericht op overdracht per 1 januari 2027:
    - de realisatie van PBN in 2027;
    - de aanbesteding van groot baanonderhoud (in 2027). In 2026 betreft dit de afronding van de oriëntatiefase, het opstellen van een programma van eisen en de voorbereiding van de feitelijke aanbesteding.
- Ook heeft de GR kosten geraamd voor business development op het gebied van: zakelijk vliegen, testluchthaven, vliegtuig-parkeren en elektrisch vliegen.
- Tenslotte voert de GR gesprekken met Defensie naar aanleiding van de uitkomsten van het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.

<u>Vastgoedexploitatie</u>
De vastgoedexploitatie van TB laat voor de periode 2025-2029 het volgende verloop zien:

Vastgoedexploitatie	Werkelijk	Jaarschijf (oorspronkelijk)	Begroting (gewijzigd)	Raming	Raming	Raming	Raming
jaarschijf	2025	206	2026	2027	2028	2029	2030
Baten	791.819	837.596	796.660	815.388	834.584	854.260	875.616
Lasten	484.430	641.150	589.979	704.785	796.788	735.396	731.004
Resultaat	**307.389**	**196.446**	**206.681**	**110.603**	**37.796**	**118.864**	**144.612**

Tabel 6: Resultaten VEX Technology Base

In 2026 verbouwt de GR de shelter B512. Dit leidt tot een stijging van de kapitaallasten vanaf 2027. Hier staan uiteraard inkomsten tegenover. Vanaf 2027 dient de GR de activa opnieuw te financieren, in verband met oplopende rente leidt dit tot hogere kapitaallasten vanaf 2027.

Financiële ratio's
Een aantal specifieke eigenschappen van de TB organisatie maakt dat een aantal in de BBV genoemde financiële kengetallen voor een GR voor TB geen toegevoegde waarde hebben. Zo is TB volledig met vreemd vermogen gefinancierd, zijn de activiteiten van TB naar hun aard eindig in de tijd en bestaan de baten en lasten van TB bijna volledig uit aan de grondexploitatie gerelateerde kasstromen. De kengetallen zijn om die reden niet opgenomen in deze paragraaf Dit betreft een bestendige gedragslijn.

Vervangingsinvesteringen
Hieronder lichten we de investeringen per programma toe.

Twente Airport: In de begroting zijn de volgende investeringen geraamd voor Twente Airport.

Investeringen luchthaven	Jaarschijf	Begroting (oorspronkelijk)	Begroting (Gewijzigd)	Raming	Raming	Raming	Raming
jaarschijf	2025	2026	2026	2027	2028	2029	2030
Grond- weg en waterbouwkundige werken	**2.243.216**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
-Investering nuts en riolering	1.356.872	-	-	-	-	-	-
-Hoofdtrace verharding aanleg	886.344	-	-	-	-	-	-
- Groot onderhoud baan				10.000.000	0	-	-
Bedrijfsgebouwen	**22.500**	**-**	**25.000**	**-**	**-**	**-**	**-**
- Diversen	22.500		25.000				
Machines, apparaten en installaties	**20.000**	**-**	**50.000**	**-**	**-**	**-**	**-**
- Diversen	20.000		50.000				
	-						
Totaal	**2.285.716**	**-**	**75.000**	**-**	**-**	**-**	**-**

Tabel 7: Investeringen Twente Airport

De enige investering die er voor de Luchthaven aankomt betreft het groot onderhoud van de baan in 2027 (in 2022 ingeschat op minimaal 7 miljoen euro, inmiddels begroot op 10 miljoen euro). Uit de verkenning van de mogelijke samenwerking met marktpartijen blijkt dat private exploitatie van Twente Airport op termijn alleen succesvol kan uitpakken, als de publieke partijen (gemeente en Provincie) éénmalig het groot onderhoud van de baan voor een groot deel gaan betalen. Daarnaast is groot onderhoud urgent, om veel hogere investeringen in de nabije toekomst te voorkomen.

De begroting van Enschede bevat voor de dekking daarvan structureel de noodzakelijke middelen. De provincie Overijssel heeft dit nog niet geregeld. Besluitvorming wordt verwacht in het begin van de zomer van 2026.

Vastgoed: In de komende jaren heeft de GR geen investeringen geraamd voor vastgoed.

Risico's
Conform artikel 24 van de tekst van de GR staan de deelnemers garant voor het resultaat van TB. Binnen TB is geen reserve gevormd voor financiële risico's. Eventuele tegenvallers dekken de deelnemers. In de risicoparagraaf in de begroting geeft de GR een toelichting op de financiële risico's en de door de deelnemers benodigde risicoreservering.

Onderstaande tabel bevat de door de GR opgestelde benodigde risicoreservering weer, afgezet tegen de vorig jaar gepresenteerde risicoreservering.

Risicoreservering t.b.v.	2026	2025
Grondexploitatie	€ 5,9 miljoen	€ 4,9 miljoen
Luchthavenexploitatie	€ 1,2 miljoen	€ 0,8 miljoen
Vastgoedexploitatie	€ 0,4 miljoen	€ 0,4 miljoen
Totaal	€ 7,5 miljoen	€ 6,1 miljoen

Tabel 8: Risicoreserveringen

Grondexploitatie: De GR voert jaarlijks een risicoanalyse uit. Daarbij bepaalde de GR per begrotingspost een bandbreedte en identificeerde en kwantificeerde daarnaast mogelijke gebeurtenissen waarmee ze in de grondexploitatie geen rekening houdt. Op basis van een zogenoemde 'Monte Carlo simulatie' bracht de GR vervolgens in beeld wat de impact is van deze risico's.

Hieruit blijkt dat een risicoreservering van 6,1 miljoen euro nodig is, op prijspeil 1 januari 2026. Daarbij laat de GR de meest extreme scenario's buiten beschouwing ('80% zekerheid'). De GR houdt bijvoorbeeld geen rekening met de mogelijkheid dat er géén oplossing komt voor het stikstofprobleem. In dat geval kan de GR geen grote kavels afzetten en is afwaardering noodzakelijk.

Ten opzichte van 2025 is de benodigde risicoreservering met circa 1,4 miljoen euro toegenomen. Belangrijkste verklaring hiervoor is dat de GR de prognose voor uitgifte van kavels op het bedrijvenpark heeft bijgesteld. Aanleiding hiervoor is dat TenneT en Enexis tijd nodig hebben om grotere elektriciteitsaansluitingen mogelijk te maken. Dat bericht is vertaald in een ingroei qua uitgifte en risicoreservering.

Luchthavenexploitatie: De begroting voor TA laat in de meerjarenbegroting 2026-2030 een tekort zien van circa € 800.000, oplopend tot 1,0 miljoen euro na de baanrenovatie. Een verslechtering is aan de orde indien de GR minder landingsgelden, parkeer- en huurinkomsten ontvangt of extra lasten voor de kiezen krijgt voor planontwikkeling en onderhoud van de baan. De GR schat dit risico over de komende vier jaar in op 1,2 miljoen euro (€ 300.000 per jaar).

Met de volgende risico's heeft de GR nog geen rekening kunnen houden:
- Negatieve besluitvorming Provincie Overijssel over blijvende betrokkenheid en beschikbaarstelling geld voor groot baanonderhoud.
  Beheersmaatregel: overleg tussen deelnemers en besluitvorming hoe nu verder en welke financiële gevolgen dit heeft.
- Kostenstijgingen groot baanonderhoud, waardoor de door Enschede gereserveerde middelen onvoldoende blijken te zijn.
  Beheersmaatregel: overleg tussen deelnemers en besluitvorming hoe nu verder en welke financiële gevolgen dit heeft.
- Mislukken aanbesteding concessie, waarna een discussie volgt met de andere deelnemer en met de raad over de toekomst van Twente Airport.

Vastgoedexploitatie: De vastgoedexploitatie laat in de meerjarenbegroting 2026-2030 een voordelig resultaat zien. Dit resultaat hangt voornamelijk samen met de inkomsten uit verhuur van de op het bedrijvenpark verhuurde shelters. Risico is dat leegstand optreedt, de onderhoudskosten hoger uitvallen of de rentelasten significant stijgen. De GR schat dit risico voor de komende vier jaar ongewijzigd in op in totaal 400.000 euro.

Reserves en voorzieningen
De GR heeft de omvang van de benodigde reserves adequaat berekend. Waarbij geldt dat de GR TB geen reserves heeft gevormd voor financiële risico's.

5. Veiligheidsregio Twente (VRT)

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken brandweer, politie, geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de gemeenten (kolom Bevolkingszorg) samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Twente (VRT) op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Brandweer Twente heeft een aantal wettelijke taken in het kader van brand-, crisis - en rampenbestrijding. Met de uitvoering van de wettelijke en niet wettelijke taken door de Veiligheidsregio wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de lokale fysieke en sociale veiligheid.

Jaarrekening 2025: De jaarrekening 2025 laat een voordelig resultaat zien van 3,361 miljoen euro. Het saldo laat zich voor een groot deel verklaren door de afgesproken systematiek voor loon- en prijsindexatie. Daarnaast zijn er enkele tijdelijke meevallers door hogere opbrengsten van afgestoten materieel, minder personeelskosten i.v.m. verloop en lagere financieringslasten vanwege een gunstige renteontwikkeling.

Het dagelijks bestuur stelt aan het algemeen bestuur voor om het voordeel als volgt te bestemmen:
1. Eénmalige dekking i.v.m. korting BDuR - € 360.000
2. Overheveling pilotgelden Weerbaarheid - € 180.000
3. Restitutie van het overschot ad 2,821 miljoen euro aan de gemeenten.
Concreet voor de gemeente Enschede betekent dit een teruggave van € 795.807.

Financiële bijdrage 2027
De begroting van de VRT is in lijn met de kadernota 2027. De kadernota ging echter voor de loonontwikkeling uit van de cijfers van het CPB, dit omdat er nog onderhandeld werd over een nieuwe CAO voor veiligheidsregio's. Inmiddels is er een nieuwe CAO gesloten en zijn de effecten hiervan in de begroting verwerkt. Concreet betekent dit dat de totale gemeentelijke bijdrage door deze aanpassing 450.000 euro hoger uitvalt en hiermee totaal op 60,4 miljoen euro uitkomt.

De bijdrage voor de VRT vanuit Enschede is voor 2027 begroot op 17,378 miljoen euro. In de begroting van de gemeente Enschede is voor 2027 rekening gehouden met een bijdrage van 17,164 miljoen euro, dit is inclusief de indexatie voor de loon- en prijscompensatie voor 2027. De hogere loon- en prijscompensatie en zorgt ervoor dat we € 213.996 extra moeten onttrekken uit de stelpost voor loon- en prijscompensatie. (Overigens is € 292.000 in 2026 voordeel op loon- en prijscompensatie bij de VRT toegevoegd aan de stelpost.)

Financiële ratio's jaarrekening 2025 en ontwerpbegroting 2027

Kengetal	Jaarrekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	93,3%	115,3%	120,0%	118,3%	112,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	93,3%	115,3%	120,0%	118,3%	112,2%
Solvabiliteitsratio	7,2%	3,5%	3,6%	3,9%	4,3%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	0%

Door noodzakelijke vervangingsinvesteringen in onroerende activa stijgt de schuldquote in de komende jaren. Na 2028 nemen de investeringsvolumes af en is er een geleidelijke daling van de schuldquote zichtbaar.

Vanwege het beperkte eigen vermogen van de VRT is er ook sprake van een lage solvabiliteit. De ratio fluctueert de komende jaren tussen de 3% en 4%, dit wordt voornamelijk bepaald door de geprojecteerde mutaties in de FLO-reserves.

De structurele baten en lasten zijn in evenwicht. Ook is voldoende eigen vermogen beschikbaar om mogelijk tegenvallers mee op te vangen (zie passage over risico's).

Risico's
Begin 2026 is het risicobeeld van VRT geactualiseerd. Hieruit blijkt dat VRT niet voldoet aan de beoogde minimale weerstandsratio van 70%. De ratio bedraagt 68% per eind 2025.

De grootste geïdentificeerde risico's hangen samen met de hogere prijsstijgingen, indexering inkomsten, exploitatie van de Twente Safety Campus, langdurig verzuim, arbeidsongeschiktheid van het personeel, informatieveiligheid en langdurige crises.

Toekomstige risico's, dat wil zeggen risico's die pas na 2025 kunnen optreden, tellen nog niet mee in de benodigde weerstandscapaciteit. De volgende toekomstige risico's zijn nu in beeld:
- Onvoldoende dekking vervanging kazernes
- Toenemende krapte op de arbeidsmarkt

(Vervangings)investeringen
In de begroting worden de investeringen uitgebreid toegelicht in een aparte paragraaf.

In de komende periode wordt vooral geïnvesteerd in de verbouwing van kazerne Enschede Spaansland, in het vervangen van installaties van diverse kazernes en in bluskleding en helmen. De investeringen zijn gericht op vervanging van bestaande verouderde activa. Voor de komende periode worden geen uitbreidingsinvesteringen voorzien.

Reserves en voorzieningen
De reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening 2025 en de ontwerpbegroting 2027 voldoende toegelicht. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zijn onderbouwd.

6. Gemeentelijk belastingkantoor Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
Door de wettelijke taak belastingheffingen en inning te laten verzorgen door het GBTwente wordt op een effectieve en efficiënte manier uitvoering gegeven aan deze taak. Op deze manier wordt de gemeente Enschede in de gelegenheid gesteld om zich te richten op de ontwikkelingen in de Twentse samenleving. In samenspraak met het GBTwente werken zij ook aan de realisatie in de doelen die de gemeente Enschede heeft ten aanzien van de publieke dienstverlening.
Deze verbonden partij draagt zo via een dienst verlening overeenkomst (DVO) bij aan de doelstelling in onze gemeentebegroting ‘Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente’. Deze doelstelling in onze doelenboom heeft als subdoel ‘Passende allianties: we werken samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en andere partners aan de gezamenlijke opgaven van de stad en de regio’.

Jaarrekening 2025: De jaarrekening 2025 laat een positief resultaat uit bedrijfsvoering zien van 2,356 miljoen euro terwijl bij de laatste tussenrapportage een positief resultaat van 1,773 miljoen euro werd begroot. Bij de opstelling van de jaarstukken 2025 bleek dat minder inhuren van gespecialiseerd personeel, lagere materiele kosten en hogere zwangerschapsvergoedingen en een schadevergoeding van het printservicebureau leiden tot dit hogere resultaat.

Doordat de reserves op niveau waren in 2025 wordt 2,198 miljoen euro terugbetaald aan de deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. Deze terugbetaling vindt plaats naar rato van de gemeentelijke bijdrage in 2025. Voor Enschede betekent dit een bedrag van € 828.539. Het verschil tussen het resultaat en de uitkering aan deelnemers (€ 158.217) wordt, samen met een aantal andere vrijgevallen reserves (€ 306.983), gereserveerd voor met name de ontwikkeling van de IT-infrastructuur. De accountant heeft reeds een goedkeurende verklaring afgegeven op de jaarrekening.

Financiële bijdrage gemeente 2027
De bijdrage voor de gemeente voor het begrotingsjaar 2027 bedraagt 5,520 miljoen euro tegenover 5,378 miljoen euro in 2026 (zijnde het saldo van de gewijzigde begroting 2026).

In de Gemeentebegroting is voldoende budget beschikbaar voor 2027 na toevoeging van de eigen indexering.

Financiële ratio’s jaarrekening 2025 en ontwerpbegroting 2027

Kengetal	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	-/-15,28%	-/-2,07%	0,99%	0,53%	0,57%	-/-0,16%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-/-15,28%	-/-2,07%	0,99%	0,53%	0,57%	-/-0,16%
Solvabiliteitsratio	26,76%	12,09%	8,15%	7,33%	7,42%	7,48%
Structurele exploitatieruimte	14,17%	0,20%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

De financiële ratio's, die interessant zijn voor GBTwente, laten een gezonde financiële situatie zien. De solvabiliteitsratio is relatief laag. De deelnemende gemeenten hebben echter afgesproken dat zij een eigen vermogen van 5% van de begrote lasten acceptabel vinden omdat GBTwente een sluitende begroting presenteert en de deelnemende gemeenten 'borg' staan. Het overschot aan exploitatieruimte dat in 2025 zichtbaar is wordt gelijk aangepast in de nieuwe begroting.
De financiële ratio's 'grondexploitatie' en 'belastingopbrengsten' zijn niet van toepassing voor GBTwente.

Vervangingsinvesteringen
Voor 2027 staan de vervangingsinvesteringen voor meubilair (€ 100.015) en het contractmanagementsysteem (€ 156.669) op de planning. Deze zijn goed inzichtelijk gemaakt in de begroting en allemaal van dekking voorzien.

Risico's
Het GBTwente voldoet aan de door het Algemeen Bestuur gestelde eisen voor weerstandsvermogen c.q. weerstandsratio. De eigen weerstandscapaciteit van het GBTwente is niet afdoende om de risico's mee op te vangen. De deelnemende gemeenten hebben er voor gekozen dat GBTwente beperkt aan reservevorming doet. Dat betekent dat de deelnemende gemeenten een deel van de risico's van GBTwente zelf af moeten dekken.

Reserves en voorzieningen
GBTwente kent maar een beperkt aantal reserves met een beperkte omvang. Bij de jaarrekening 2025 is een bestemmingsvoorstel ingediend om een reserve te vormen voor de aanpak van de IT-infrastructuur. De reserves en voorzieningen zijn in de jaarrekening 2025 en de ontwerpbegroting 2027 voldoende toegelicht.

7. Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Maatschappelijk rendement; terugblik 2025
Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) draagt bij aan onze wettelijke verplichtingen op het gebied van de lijkbezorging. De wettelijke taak van een gemeente beperkt zich echter tot het hebben van minimaal één begraafplaats (of delen van één begraafplaats met andere gemeenten). Het in eigendom hebben van een crematorium is geen wettelijke verplichting voor de gemeente.

Jaarrekening 2025: De jaarrekening 2025 sluit op een positief resultaat van € 787.335. Dit resultaat wordt veroorzaakt doordat door de Crematoria Twente BV een hogere winst heeft behaald dan verwacht. Dit resultaat wordt uitgekeerd aan het OLCT als dividend. Over 2025 wordt het afgesproken dividend van € 400.000 uitgekeerd. Enschede ontvangt hiervan € 128.309 in 2026 terwijl € 130.000 euro is begroot. De (geringe) afwijking wordt verwerkt in de Tussenrapportage 2026. Het overige resultaat van het OLCT wordt toegevoegd aan een reserve waarmee in de komende jaren een stabiel dividend kan worden uitgekeerd.

Financiële bijdrage 2027
De gemeente draagt niet financieel bij aan het OLCT. De gemeente raamt wel een jaarlijkse dividenduitkering in haar begroting van € 130.000.

De ontwerpbegroting 2027 van het OLCT heeft een resultaat van € 34.390. Het positieve saldo ontstaat doordat de gehele winst van de Crematoria Twente BV wordt uitgekeerd aan het OLCT dat enig aandeelhouder is van de BV. Op deze winst wordt een gering bedrag voor kosten van € 20.600 van het OLCT (administratie, accountant en secretariaat) in mindering gebracht voordat het overige wordt uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten. Ondanks de lagere afdracht door de BV, is het OLCT in staat te voldoen aan het uitkeren van het basisdividend van € 400.000 jaarlijks. De positieve resultaten uit vorige jaren zijn gereserveerd hiervoor in een egalisatiereserve om zo te zorgen voor een stabiele dividenduitkering.

Financiële ratio's jaarrekening 2025 en ontwerpbegroting 2027
Gezien de beperkte omvang van de exploitatie en balans van OLCT is geen beoordeling en/of normering van de voorgeschreven kengetallen vanuit het BBV opgenomen.

Vervangingsinvesteringen
Het OLCT doet geen investeringen.

Risico's
Het OLCT beschikt over voldoende eigen vermogen om het benodigde weerstandsvermogen uit te bekostigen. Dit weerstandsvermogen is gering maar voldoende gezien het feit dat er geen sprake is van risico's in het OLCT. De bedrijfsrisico's zitten namelijk in de Crematoria Twente BV waarvan het OLCT de enige aandeelhouder is. De risico's hier beperken zich tot de BV en het OLCT kan hier niet op worden aangesproken. Daarnaast heeft de BV de bedrijfsrisico's afdoende afgedekt door een kwaliteitssysteem alsook diverse verzekeringen.

Reserves en voorzieningen
Het OLCT beschikt niet over voorzieningen. De twee reserves worden afdoende toegelicht.

8. Omgevingsdienst Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
De Omgevingsdienst Twente (ODT) is opgericht om zorg te dragen voor een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving in Twente. Dit wordt, onder meer op basis van het uniforme Twentse VTH-beleid, vertaald in een uitvoeringsprogramma (UVP).

In september vond een directiewisseling plaats. De voormalige directeur legde een stevige basis voor de organisatie en ging met pensioen. Om de open werkcultuur, de korte lijnen en het vertrouwen bij de partners te borgen, is gekozen voor interne werving van een nieuwe directeur. Dit traject is succesvol afgerond.

In het AB van juli 2025 is unaniem ingestemd met de Toekomstvisie ODT 2030+. Met het vaststellen van deze visie is de koers uitgezet voor de komende jaren. De visie voorziet onder andere in een gefaseerde concentratie van alle milieutaken bij de ODT, het oprichten van een kennisknooppunt, strategische samenwerking met de ketenpartners en het verstevigen van de relatie met de gemeenten en de provincie Overijssel als opdrachtgevers.
Ook in een snel veranderende omgeving blijft het doel om bij te dragen aan een gezond, veilig en duurzaam Twente. Dit vraagt om een sterke, robuuste en zelfstandige organisatie.

Omgevingsdiensten moeten vanuit het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) per 1 april 2026 voldoen aan de robuustheidscriteria. Een omgevingsdienst die voldoet aan de robuustheidscriteria is de basis voor een sterk VTH-stelsel. Hoewel een goede taakuitvoering over meer gaat dan enkel het voldoen aan de robuustheidscriteria, zijn deze criteria randvoorwaardelijk. De provincie Overijssel en de gemeenten in Twente hebben als eigenaren en opdrachtgevers een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het proces om te komen tot een robuuste ODT.
Verantwoording over de voortgang vindt plaats aan het AB dat vervolgens rapporteert over de voortgang aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Eind juni 2025 is de tweede
voortgangsrapportage ingediend. Net als bij de beoordeling van de eerste voortgangsrapportage, is het oordeel dat het aannemelijk is dat de ODT per 1 april 2026 aan alle robuustheidscriteria voldoet. Op de volgende onderwerpen zijn nog ontwikkelingen gaande:

- Een uniform mandaat voor de directeur (regionale werkgroep);
- Aantonen dat wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria;
- Het opleidingsprogramma.

Vanaf begrotingsjaar 2026 wordt voldaan aan de vereiste omvang van het opleidingsbudget. Daarnaast is in 2025 de businessintelligence strategie vastgesteld door het AB.

Artikel 18.20 van de Omgevingswet verplicht het bevoegd gezag zorg te dragen voor een goede uitvoering van de VTH-taken. Voor een goede uitvoering van de VTH-taken zijn door VNG, IPO en het Rijk landelijke Kwaliteitscriteria 3.0 (KC) ontwikkeld, waarin de beoogde kwaliteit is vastgelegd. De kwaliteitscriteria hebben onder andere betrekking op de kwaliteit van de medewerkers en gelden vanaf 1 januari 2025 voor het gehele VTHA-stelsel. Vanaf januari 2025 maakt adviesbureau Libereaux inzichtelijk in hoeverre de medewerkers van de ODT, werkzaam in het primair proces, voldoen aan de criteria voor kritieke massa. Het betreft een opdracht voor de komende drie jaar. Er is een nulmeting uitgevoerd, waarvan we de rapportage in mei 2025 opleverden. Hieruit blijkt dat de ODT binnen een groot deel van de deskundigheidsgebieden voldoet aan de eisen. Aansluitend is gestart met diverse opleidingstrajecten. In april 2026 zal een voortgangsrapportage deel gaan uitmaken van de ‘Eindrapportage Robuuste ODT’ voor het ministerie van I&W.

Jaarrekening 2025: Over 2025 is een positief saldo behaald van 1,75 miljoen euro dat geheel wordt uitgekeerd wordt aan de deelnemers op basis van de in de bijdrageverordening gemaakte afspraken (naar rato van bijdrage). Enschede zou hiervan € 210.000 retour ontvangen. De gemeenten heeft echter veel meer uren geleverd gekregen dan zijn ingebracht bij het ODT. En dus moeten we uiteindelijk ruim € 157.000 bijbetalen.

Financiële bijdrage 2027
De bijdrage van de gemeente Enschede voor 2027 bedraagt 2,376 miljoen euro tegenover een bijdrage van 2,290 miljoen euro in 2026. De werkelijke kosten in 2025 waren 2,593 miljoen euro. Dit resulteerde in een tekort in de Gemeenterekening 2025 van de gemeente Enschede. De werkelijke kosten in 2026 worden nu geschat op ongeveer 2,9 miljoen euro terwijl wij in de begroting 2,6 miljoen euro beschikbaar hebben. Dit is ruim € 500.000 meer dan vanuit de oorspronkelijke begroting van het ODT.

Daarom is in het middelenkader in de Financiële foto 2026 een knelpunt van € 350.000 opgenomen omdat is gebleken dat met de inwerkingtreding van Omgevingswet de productendienstencatalogus (PDC) van ODT is aangepast die leiden tot extra werkzaamheden. Deze zijn als post ‘overige baten’ opgenomen in de ontwerpbegroting 2027 van ODT maar zullen wel voor rekening van de gemeente komen uiteindelijk. In de ontwerpbegroting 2027 ODT is dit als volgt geformuleerd:

Uit de urenrealisatie over 2025 blijkt als gevolg hiervan dat de vraag naar advies structureel is toegenomen met circa 12.000 uur. Deze onderbouwing is besproken met de accounthouders en op 6 maart 2026 toegelicht in het algemeen bestuur. Vanuit het principe dat we realistisch plannen en rechtmatig werken, betekent dit dat zowel onze inzet als de begroting moet aansluiten op deze toegenomen vraag. Vooruitlopend op de bestuurlijke evaluatie van de financiering in 2027 is daarom een post 'overige baten' opgenomen onder het programma Advies, zodat de benodigde specialistische kennis ook in 2027 binnen de organisatie beschikbaar blijft (inclusief flexibele schil). De betreffende uren zijn ambtelijk afgestemd. Hiermee wordt geborgd dat we kunnen blijven voldoen aan de vraag van de deelnemers. De kosten van de vraag gestuurde producten worden, zoals gebruikelijk, aan het einde van het jaar aan de deelnemers doorberekend op basis van daadwerkelijk gerealiseerde uren.

Daarnaast stelt de gemeente Enschede tot en met 2030 jaarlijks € 300.000 beschikbaar voor de inzet op duurzaamheid en energie. De inzet van deze middelen wordt jaarlijks herijkt en kan verschuiven van toezicht naar advies of ondersteuning bij bijvoorbeeld netcongestie.

Financiële ratio's ontwerpbegroting 2027 en jaarrekening 2025

Kengetal	**Rekening 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**
Netto schuldquote	-/- 21%	-/- 6%	-/-6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-/- 21%	-/- 6%	-/-6%
Solvabiliteitsratio	43 %	30%	28%
Structurele exploitatieruimte	5,30 %	0 %	0%

De netto schuldquote is negatief omdat het ODT nauwelijks schulden op haar balans heeft staan. De solvabiliteit voldoet ruimschoots aan de minimale norm van 20%.

Vervangingsinvesteringen
De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit investeringen in ICT-hardware en ICT-software en het configureren daarvan. Deze investeringen zijn nodig om de sturing en ondersteuning van de primaire processen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Hardware wordt in drie jaar afgeschreven en overige investeringen worden in vijf jaar afgeschreven, daardoor zijn vervangingsinvesteringen nodig. Reeds bekende investeringen en afschrijvingen zijn meegenomen in de meerjarenbegroting.

Risico's
In de ontwerpbegroting 2027 komt de weerstandsratio uit op 1,38. Hiermee voldoet ODT aan de norm tussen 1,0 en 1,4.

In de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 van ODT zijn meerdere risico's geïdentificeerd en gekwantificeerd. De belangrijkste zijn:
- Arbeidsmarkt met als gevolg hoge inhuurkosten
- Nieuwe wetgeving
- Cyberaanvallen

Reserves en voorzieningen
De omvang en mutaties van de reserves en voorzieningen worden voldoende toegelicht in de jaarrekening 2025. Nut en noodzaak van de reserves en voorzieningen zijn niet helder onderbouwd.

9. Recreatieschap Twente

Maatschappelijk rendement, terugblik 2025
Het hoofddoel van het Recreatieschap Twente (RS) is het bevorderen van de totstandkoming en instandhouding van de publieke recreatieve toeristische infrastructuur in Twente. Het gaat concreet om:

- de drie recreatieplassen het Rutbeek, het Hulsbeek en het Lageveld;
- het routenetwerk voor wandelen, fietsen, paardrijden en mountainbiken. Deze routenetwerken dragen bij aan de doelstelling om gezondheid te bevorderen vanwege het laagdrempelige karakter.

Daarnaast zorgt het Recreatieschap voor de aanleg, onderhoud en beheer van publieke recreatieve/toeristische voorzieningen met een bovenlokaal karakter (op zichzelf, in routeverband of , door opname in arrangementen).

Tenslotte verstrekt het Recreatieschap de subsidie aan Twente Marketing. Deze organisatie draagt bij aan het aantrekken van toeristen naar de regio. Deze zijn belangrijk voor onze regio. Ze genereren inkomsten voor ondernemers en instellingen en dus werkgelegenheid. Twente Marketing positioneert de regio Twente voorts als een plek waar het fijn is om te wonen en werken .

Een grote groep vrijwilligers ondersteunt het Recreatieschap in zijn opgave (zoals bij het onderhoud van mountainbikepaden).

Jaarrekening 2025: In de voorlopige jaarstukken 2025 bedraagt het negatief resultaat € 51 (na mutaties in de reserves). Het Recreatieschap stelt voor dit tekort te dekken door een onttrekking aan de provinciale reserve recreatieve voorzieningen.

De accountantscontrole loopt door tot in mei 2026. Er is dus nog geen accountantsverslag beschikbaar. Duidelijk is dat er in 2025 sprake is geweest van een aantal begrotingsonrechtmatigheden. Zo heeft het Recreatieschap middelen besteed voor urgente werkzaamheden aan de beschoeiing op ’t Lageveld. Deze onvoorziene uitgaven zijn ten laste gebracht van middelen die het bestuur specifiek beschikbaar had gesteld voor hetzelfde type werkzaamheden, maar dan op het Hulsbeek en ’t Rutbeek.
Verder was er sprake van (bestuurlijk niet geautoriseerde) hogere lasten (boven de verantwoordingsgrens van 40.000 euro). Het betreft extra lasten voor externe inhuur, voor inzet van gehuurd materieel, extra juridische kosten en hogere onderhoudskosten.

Financiële bijdrage gemeente 2027
De begroting 2027 van het Recreatieschap bevat een bijdrage van Enschede van in totaal 1,112 miljoen euro. De stijging t.o.v. vorig jaar komt hoofdzakelijk voort uit de toevoeging van loon- en prijsindexatie. De bijdrage past binnen het bedrag dat Enschede hiervoor heeft gereserveerd in de meerjarenbegroting.

Financiële ratio’s ontwerpbegroting 2027 en jaarrekening 2025

Kengetal	Rekening 2025	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Netto schuldquote	41,1%	49%	41%	38%	40%
Solvabiliteitsratio	30,4%	32%	33%	34%	32%
Structurele exploitatieruimte	0,4%	0%	0%	0%	0%

De schuldquote valt ruim binnen de minst risicovolle categorie (< 90%). Dit betekent dat de schuldenlast goed beheersbaar is en geen zware druk legt op de exploitatie.
Een solvabiliteit tussen 20% en 50% wordt volgens de signaleringswaarden als financieel gezond beschouwd. Recreatieschap Twente bevindt zich daarmee binnen een veilige marge.
De structurele exploitatieruimte is nihil. Dit betekent dat de structurele lasten meerjarig worden gedekt door structurele baten of door onttrekkingen aan reserves.

Vervangingsinvesteringen
De GR licht de herinvesteringen slechts cijfermatig toe in de concept begroting 2027.
Hiervoor zijn voldoende kapitaallasten beschikbaar.

Risico's
De beschikbare weerstandscapaciteit (reserves) afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (geïnventariseerde risico's van het opvolgende jaar), komt eind 2025 uit op een ratio van afgerond 1,53. De ratio bevindt zich daarmee boven de door het bestuur vastgestelde ondergrens van 1,0. Door toevoeging van een deel van het jaarresultaat 2025 aan de algemene reserve gaat de weerstandsratio naar 1.

De belangrijkste risico's zijn:
- Hogere kosten als gevolg van inhuur specialisten vanwege het ontbreken van vrijwilligers;
- Verminderde inkomsten uit evenementen;
- Verminderde inkomsten uit parkeergelden vanwege waterziektes;
- Hogere verzekeringspremies als gevolg van schades;
- Kosten door vandalisme;
- Kosten i.v.m. schadebepalingen.

Reserves en voorzieningen
De reserves zijn grotendeels ingesteld voor een concreet doel. Slechts een klein deel is bedoeld als vrij inzetbare buffer voor risico's.
Voor het toekomstig groot onderhoud heeft de GR conform de BBV-regels een voorziening gebaseerd op een beheerplan 2023–2027 met vaste jaarlijkse dotatie.
Personele verplichtingen heeft de GR zichtbaar gemaakt via RVU (afbouw) en verlofsparen (opbouw).

Het doel van de verschillende reserves en voorzieningen is toegelicht in bijlage 2 bij de Jaarrekening 2025.